

**UCHWAŁA NR LXXV/1043/2024
RADY MIEJSKIEJ W KOSZALINIE**

z dnia 28 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju
Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024” za 2023 rok**

Na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024r. poz. 177), art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r. poz. 40, 572, 1463, 1688), art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024r. poz. 107) Rada Miejska w Koszalinie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje sprawozdanie z realizacji „Miejskiego Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022 – 2024” za 2023 rok, stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Jan Kuriata

Załącznik
do Uchwały Nr LXXV/1043/2024
Rady Miejskiej w Koszalinie
z dnia 28 marca 2024r.

SPRAWOZDANIE
z realizacji „MIEJSKIEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY
i ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ na lata 2022 – 2024”
za 2023 rok

KOSZALIN 2024

WSTĘP

Miejski Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2022-2024, przyjęto Uchwałą Nr XL/652/2021 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 20 grudnia 2021 roku. W imieniu Prezydenta Miasta Koszalin, sprawozdanie z realizacji niniejszego Programu, Koordynator Programu przedkłada Radzie Miejskiej w Koszalinie do dnia 31 marca każdego roku.

Głównym celem Programu jest poprawa funkcjonowania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a tym samym w realizację Programu wpisują się wszelkie działania podejmowane przez zaangażowane podmioty na rzecz dziecka i rodziny, wynikające z ich zadań statutowych, bez przypisywania konkretnych zadań poszczególnym instytucjom.

1. PROMOWANIE WARTOŚCI RODZINY, ROZWIJANIE SYSTEMU WSPARCIA RODZINY ORAZ WZMACNIANIE JEJ POTENCJAŁU

Zadaniem rodziny jako podstawowej komórki społecznej, poza opieką i zaspokajaniem potrzeb materialnych, jest przede wszystkim wychowanie ukierunkowane na samodzielność i odpowiedzialność. Istotną rolą rodziny jest zapewnienie poczucia bezpieczeństwa oraz przygotowanie dzieci do pełnienia społecznie pożądaných ról obywatelskich. Rodzina winna dbać o wszechstronny rozwój psychiczny i osobisty dziecka oraz społeczny i fizyczny, a także winna dążyć do prawidłowego rozwoju moralnego i kulturowego. Struktura rodzinna stale podlega różnym wpływom zewnętrznym, wskutek czego może być narażona na przeżywanie różnorodnych kryzysów, bądź nieprawidłowe funkcjonowanie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem.

1.1. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE, W TYM PROMOWANIE ORAZ WZMACNIANIE WARTOŚCI RODZINY I JEJ CZŁONKÓW

Ważnym zadaniem instytucji powołanych do pracy z dzieckiem i rodziną są działania ukierunkowane na wsparcie wszystkich jej członków. W związku z powyższym Gmina Miasto Koszalin przywiązuje dużą wagę do kwestii promowania wartości rodziny i pomocy rodzinom m.in. poprzez zabezpieczenie miejsc w żłobkach i przedszkolach oraz realizację programów kierowanych do rodzin i dzieci.

W realizację powyższego celu zaangażowały się koszalińskie przedszkola poprzez organizowanie różnych form wspierających proces wychowawczy rodziców. Na terenie placówek opiekunowie mieli dostęp do różnorodnych materiałów edukacyjnych m.in. z zakresu wychowania i rozwoju dziecka, przemocy, emocji, pozytywnej dyscypliny, chwaleń dzieci, czy sposobu spędzania czasu wolnego. Wśród licznych materiałów rodzice mogli zapoznać się z ulotkami i artykułami np.: Co mówić dzieciom zamiast „Nie”, „Cyfrowe dzieciństwo”, „Jak komunikować się z innymi w duchu Pozytywnej Dyscypliny”, „Trochę o złości w wieku przedszkolnym – wspieranie rozwoju emocjonalno – społecznego dziecka”, „Wpływ mediów i urządzeń multimedialnych na rozwój dziecka”, „Zagrożenia w Internecie. Jak chronić dziecko w sieci”, „Trudne emocje dziecka – w jaki sposób można mu pomóc”, „ Grzeczny – dlaczego

to słowo powinno być zakazane?”. Ponadto organizowane były spotkania adaptacyjne dla dzieci i rodziców dzieci przyjętych do przedszkola po raz pierwszy, spotkania integracyjne: pasowanie na przedszkolaka, spotkania przy choince, Dzień Babci i Dziadka, Dzień Mamy i Taty, zakończenie przedszkola.

W ramach omawianego działania Przedszkola realizowały wiele programów np.: „Przyjaciele Zippiego”, „Porozmawiajmy o uczuciach”, „Bajkoterapia”, „Zakodowani Ja i Ty”, „Dajemy dzieciom siłę”, „W królestwie uczuć”, „Rozwiń skrzydła”, „Dam radę – proszę o pomoc”, „W głowie się nie mieści” – radzenie sobie z trudnymi emocjami i sytuacjami, „Mały świat wielkich emocji”, ogólnopolski projekt „Sztuka emocji”, ogólnopolskie programy: „Bezpieczny Przedszkolak”, „Partnerskie Przedszkole”, międzynarodowy program „Happy Kinndergarten”, program autorski A. Kalwajtys „Gry i zabawy przeciwko agresji”, „O uzależnieniach behawioralnych wśród przedszkolaków”, „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka”, „Międzynarodowy Dzień bez Przemocy”.

Dodatkowo zachęcano rodziców do skorzystania z propozycji szkoleń i warsztatów (bezpłatne webinaria on-line) m.in.: „Sposoby pracy z dzieckiem agresywnym w wieku przedszkolnym i szkolnym”, „Trening zastępowania agresji”, „Wychować i nie zwariować”, „Porozumienie bez Przemocy dla rodziców”.

Kadra koszalińskich przedszkoli systematycznie podnosiła kwalifikacje zawodowe z zakresu opieki, wychowania, przeciwdziałania przemocy, budowania poczucia własnej wartości, radzenia z zachowaniami niepożądanymi. W ramach wspierania rodziny kadra współpracowała z licznymi instytucjami np.: Sądem Rejonowym w Koszalinie, Miejską Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Centrum Edukacji Nauczycieli, Komendą Miejską Policji, Radami Osiedli, Domem Pomocy Społecznej w Koszalinie, Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, a także organizacjami i stowarzyszeniami działającymi na terenie Miasta Koszalin, włączając się w różnorodne akcje charytatywne.

W realizację celu dotyczącego działań profilaktycznych, w tym promowania oraz wzmocnienia wartości rodziny i jej członków aktywnie włączyły się szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Powyższe placówki prowadziły warsztaty integracyjne, zajęcia edukacyjno – profilaktyczne oraz pogadanki wychowawcze. Upowszechniano również wśród uczniów materiały informacyjne z zakresu bezpieczeństwa. W ramach pedagogizacji rodziców prowadzono rozmowy indywidualne oraz prelekcje, udzielano konsultacji i porad, organizowano spotkania ze specjalistami, przekazywano materiały edukacyjne.

Koszalińskie szkoły w 2023 roku realizowały zajęcia profilaktyczne, akcje, warsztaty, projekty i programy własne, miejskie i ogólnopolskie skierowane do uczniów oraz opiekunów m.in.: „Porozmawiajmy o zdrowiu i nowych zagrożeniach”, „Trzymaj formę”, „Higiena naszą tarczą”, „Akademia Bezpiecznego Puchatka”, „Przemoc boli”, „Skrzydła”, „Edukacja prawna – Stop Hejt”, „Mniej przemocy to więcej mocy”, „Kultura włączająca w Szkołach Podstawowych Województwa Zachodniopomorskiego”, „Bieg po zdrowie”, „Trzymaj formę”, „Mediacje i negocjacje rówieśnicze”, „Tolerancja/zapobieganie zachowaniom agresywnym”, „Ja wśród innych”, „Realizacja celów w kształtowaniu dojrzałej osobowości”, „Samorealizacja

i odpowiedzialność za własny rozwój”, „Zrozumieć siebie nawzajem – budowanie relacji w grupie”, „Zachowania w sieci – cyberprzemoc”, „Cukierki”, „Młode głowy”, „Nawigacja w każdą pogodę”, „UNPLUGGED – program przeciwdziałania uzależnieniom”, „Każdy inny, wszyscy równi”, „Debata”, „Odczuwaj, ufaj, mów”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”, „Złość da ci w kość”, „Nałogi, czy silna wola i zdrowie”, „Prawa i obowiązki przyjaciół”, „Poskramianie przemocy”, „Bezpieczne smyki”.

W ramach pogadanek i indywidualnych interwencji pedagogów oraz psychologów uczono uczniów radzenia sobie ze złością, konstruktywnej komunikacji i umiejętności rozwiązywania konfliktów bez agresji i przemocy. Kadra pedagogiczna skupiała swoje oddziaływania wobec uczniów w obszarze zajęć psychoedukacyjnych nt. tolerancji, wzmacniania poczucia własnej wartości, asertywności, profilaktyki uzależnień, zachowań nie akceptowanych społecznie.

Placówki oświatowe współpracowały z licznymi instytucjami np.: Sądem Rejonowym w Koszalinie, Miejską Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, Centrum Edukacji Nauczycieli, Komendą Miejską Policji, Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, Towarzystwem Zapobiegania Narkomanii, Środowiskowym Centrum Zdrowia Psychicznego Medison oraz organizacjami i stowarzyszeniami.

Kadra pedagogiczna koszalińskich szkół systematycznie podnosiła swoje kwalifikacje zawodowe.

W 2023 roku Centrum Usług Społecznych w Koszalinie zrealizowało następujące projekty i programy:

1. „Centrum Usług Społecznych Koszalin”

Projekt współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 realizowany w okresie 01.01.2021r. – 30.09.2023r. na podstawie umowy o dofinansowanie nr POWR.02.08.00-00-0042/20-00. Termin realizacji projektu: 01.01.2021r.-30.09.2023r. Głównym celem projektu było wypracowanie i przetestowanie modelowego rozwiązania w zakresie integracji i rozwoju usług społecznych adresowanego do ogółu mieszkańców Koszalina, poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych jako nowej jednostki organizacyjnej Gminy.

W 2023 roku Centrum realizowało 16 usług społecznych, podzielonych na dwa pakiety: „POMOC+” oraz „RODZINA+”.

2. Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży

Projekt Partnerski współfinansowany z Budżetu Państwa oraz ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania VII Osi priorytetowej: Włączenie społeczne, Działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Projekt realizowany był poprzez Lidera - Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego oraz Partnerów Projektu: powiat stargardzki, powiat goleniowski,

powiat sławieński, powiat kołobrzegi, powiat wałecki, powiat szczecinecki, powiat koszaliński i Gminę Miasto Koszalin.

Termin realizacji projektu - 1 stycznia 2021 - 30 czerwca 2023 r. (dla Gminy Miasto Koszalin). Na mocy aneksu do umowy partnerskiej wydłużono czas realizacji projektu do 31 października 2023 r. (dla części Partnerów oraz Lidera).

Celem głównym projektu było zwiększenie usług społecznych, środowiskowych i opiekuńczych przez wspieranie rodziny i pieczy zastępczej w pełnieniu ról opiekuńczo-wychowawczych, podniesienie kompetencji rodzicielskich oraz społecznych dzieci i młodzieży, zmierzające do wzmocnienia umiejętności adaptacyjnych, a także wykorzystywania zasobów własnych i środowiska, celem radzenia sobie z kryzysem.

W 2023 roku (tj. do dnia 30 czerwca), do udziału w projekcie zgłosiło się 167 osób (101 kobiet i 66 mężczyzn). Od początku realizacji projektu zakwalifikowano łącznie 399 osób.

Kwota wydatkowana przez Gminę Miasto Koszalin – Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w 2023 roku, wyniosła 109 103,20 zł, z czego 92 733,25 zł ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, 5 459,58 zł z Budżetu Państwa i 10 910,37 zł z wkładu własnego Lidera.

3. „Gmina Miasto Koszalin – PomagaMy Ukrainie”

Projekt współfinansowany był ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania VII Osi priorytetowej: Włączenie społeczne, Działanie 7.6 Wsparcie rozwoju usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020.

Celem głównym projektu była kompleksowa i interwencyjna pomoc dla osób uciekających przed wojną w Ukrainie, które przybyły do Polski od 24 lutego 2022 roku, wsparcie procesu ich ochrony na terenie Polski oraz integracji.

Projekt realizowany był w okresie od 1 czerwca 2022 roku do 31 października 2023 roku na terenie Gminy Miasta Koszalin. W 2023 roku do udziału w projekcie zgłosiło się 221 osób (161 kobiet, 60 mężczyzn).

Kwota wydatkowana przez Gminę Miasto Koszalin - Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w 2023 roku wyniosła 804,8 tys. zł, z czego 684,1 tys. zł pochodziło ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i 120,7 tys. zł z budżetu państwa.

4. Program Usług Społecznych na lata 2023-2026

W ramach trwałości projektu „Centrum Usług Społecznych Koszalin” oraz na podstawie Uchwały Nr LXIII/916/2023 z dnia 25.05.2023r. w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w IV kwartale 2023 r. realizowane były usługi społeczne dla mieszkańców Koszalina. Budżet Programu na okres od 01.10.2023r. – 31.12.2023r. wynosił 76 950,00 zł.

Liczba rodzin z dziećmi, korzystających ze wsparcia w ramach projektów i programów: 178, w tym:

1. „Centrum Usług Społecznych Koszalin” - 25 rodzin:

Ponadto, w 2023 roku, Centrum na rzecz uczestników projektu zrealizowano następujące działania:

- Szkoła dla rodziców – warsztat podnoszący kompetencje wychowawcze (14 rodzin),
- Warsztat rodzicielski podnoszący kompetencje wychowawcze i rodzicielskie (11 rodzin).

2. „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży” – 87 rodzin (dot. rodzin, których członkowie skorzystali min. 1 raz ze wsparcia projektowego w okresie od stycznia do czerwca 2023 roku, nie uwzględniając doradztwa Powiatowego Doradcy ds. RADiM).

W minionym roku na rzecz uczestników projektu zrealizowano:

- 89 godzin poradnictwa psychologicznego (13 osób, w tym 5 dorosłych i 8 dzieci),
- 84 godziny wsparcia pedagoga rodzinnego (25 osób, w tym 17 dorosłych i 8 dzieci),
- jednodniowy wyjazd integrujący rodzinę do wioski tematycznej (37 osób, w tym 14 dorosłych i 23 dzieci),
- 30 godzin zajęć warsztatów musicalowych dla młodzieży (uczestniczyło 29 dzieci),
- 60 godzin zajęć warsztatów wzmacniających pewność siebie przez aktywność i kreatywność dla dzieci i młodzieży (uczestniczyło 18 dzieci),
- Dzień Rodzicielstwa Zastępczego – celem wydarzenia była promocja idei rodzicielstwa zastępczego (66 osób, w tym 15 dorosłych i 51 dzieci),
- akcję „Rodzina zastępcza w teatrze” – jej celem była promocja idei rodzicielstwa zastępczego, integracja, wspieranie pieczy zastępczej w pełnieniu ról opiekuńczo – wychowawczych (66 osób, w tym 15 dorosłych i 51 dzieci).

Ponadto, 3 uczestników projektu z Koszalina, w wieku 14 – 18 lat, uczestniczyło w zrealizowanych przez Lidera projektu Intensywnych Treningach Wyjazdowych (tzw. „Mentalnych Survivalach”), na terenie nadleśnictwa Głusko.

3. „Gmina Miasto Koszalin – PomagaMy Ukrainie” – 63 rodziny (dot. rodzin, których członkowie skorzystali min. 1 raz ze wsparcia projektowego w 2023 roku, uwzględniając wsparcie udzielone przez pracownika socjalnego w procesie rekrutacji do Projektu).

W 2023 roku na rzecz uczestników projektu zrealizowano:

- wsparcie pracownika socjalnego w procesie rekrutacji/ diagnozie sytuacji życiowej każdego uczestnika,
- 2 warsztaty aklimatyzacyjne dla dzieci i młodzieży w formie stacjonarnej (łącznie 22 uczestników),
- 2 dwudniowe warsztaty aklimatyzacyjne dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w formie wyjazdowej: 1 warsztat do Kołobrzegu i 1 warsztat do Szczecina (łącznie: 80 uczestników, w tym 48 dzieci/młodzież i 32 osoby dorosłe),
- 7 kursów języka polskiego dla dzieci – 3 kursy na poziomie podstawowym i 4 kursy na poziomie średniozaawansowanym (łącznie 56 uczestników),
- 1 750 godzin zajęć kompensacyjnych (korepetycji) dla dzieci i młodzieży (20 uczestników),
- 600 godzin zajęć indywidualnych z języka polskiego dla dzieci (30 uczestników),

- 430 godzin wsparcia psychologicznego wg potrzeb - dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych (61 uczestników, w tym 30 dzieci/młodzież i 31 osób dorosłych),
- 3 kursy adaptacyjne i specjalistyczne dla dzieci (27 uczestników),
- 3 gry edukacyjne/terenowe (68 uczestników, w tym 40 dzieci/młodzież i 28 osób dorosłych),
- 6 wyjść na wydarzenia kulturalne: 4 seanse w Kinie Kryterium w Koszalinie, 1 wyjście do Bałtyckiego Teatru Dramatycznego w Koszalinie oraz 1 wyjście do Teatru Muzycznego ADRIA w Koszalinie (łącznie 240 uczestników, w tym 147 dzieci/młodzież i 93 osoby dorosłe).

4. Program Usług Społecznych na lata 2023-2026

W 2023 roku na rzecz uczestników programu zrealizowano:

- mediacje dla rodziny (partnerskie, rodzinne, międzypokoleniowe, sąsiedzkie) z których skorzystały 3 rodziny (łącznie 15 h).

Liczba dzieci korzystających ze wsparcia w ramach projektów i programów: 763, w tym:

1. „Centrum Usług Społecznych Koszalin” - 55 dzieci:

Od stycznia do września 2023 roku:

- Indywidualna terapia logopedyczna dla dzieci i młodzieży – 26 dzieci,
- Terapia dietetyczna dla dzieci i młodzieży – 5 dzieci,
- Biofeedback dla dzieci i młodzieży – 21 dzieci,
- Trening umiejętności społecznych – 3 dzieci,

2. „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży” - 191 dzieci (to samo dziecko mogło skorzystać z każdej formy wsparcia).

Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży od stycznia do czerwca 2023 roku:

- Poradnictwo psychologiczne – 8 dzieci,
- Wsparcie pedagoga rodzinnego- 8 dzieci,
- Jednodniowe wyjazdy integrujące rodzinę do wiosek tematycznych – 23 dzieci,
- Warsztaty musicalowe – 29 dzieci,
- Warsztaty wzmacniające pewność siebie przez aktywność i kreatywność- 18 dzieci,
- Dzień Rodzicielstwa Zastępczego- 51 dzieci,
- Akcja „Rodzina zastępcza w teatrze”- 51 dzieci,
- Intensywne Treningi wyjazdowe – 3 dzieci.

3. „Gmina Miasto Koszalin – PomagaMy Ukrainie” – 510 dzieci (to samo dziecko mogło skorzystać z każdej formy wsparcia)

- wsparcie pracownika socjalnego – 90 dzieci,
- warsztaty aklimatyzacyjne dla dzieci i młodzieży w formie stacjonarnej - 22 dzieci,
- warsztaty aklimatyzacyjne dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w formie wyjazdowej - 48 dzieci,

- kursy języka polskiego dla dzieci – poziom podstawowy i średniozaawansowany – 56 dzieci,
- zajęcia kompensacyjne (korepetycje) dla dzieci - 20 dzieci,
- zajęcia indywidualne z języka polskiego dla dzieci - 30 dzieci,
- wsparcie psychologiczne wg potrzeb – 30 dzieci,
- kursy adaptacyjne i specjalistyczne dla dzieci – 27 dzieci,
- gry edukacyjne/terenowe - 40 dzieci,
- wyjścia na wydarzenia kulturalne – 147 dzieci.

4. Program Usług Społecznych na lata 2023-2026- 7 dzieci

- indywidualna terapia logopedyczna dla dzieci i młodzieży – 7 dzieci (przeprowadzono łącznie 84 h)

Liczba działań wspierających skierowanych do dzieci i rodzin z dziećmi - 8 działań: „Filmowy Bal Karnawałowy”, „Wielkanocna Poczta”, „#Mniej przemocy to więcej mocy!”, „Pożegnanie wakacji”, „Dzień Rodzicielstwa Zastępczego”, „Zdrowy powrót do szkoły”, „Magiczny bal”, „Coraz bliżej święta”.

W zakresie Programu „Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny” w 2023 roku przyznano 1 292 karty w formie elektronicznej, dodatkowo 1 266 osób zawnioskowało o tradycyjną wersję karty.

Program Koszalińska Karta Mieszkańca pn. „Kocham Koszalin” jest elementem polityki społecznej realizowanej w Koszalinie, a także jest narzędziem promocji wewnętrznej, mającej na celu między innymi zachęcenie osób zamieszkałych na terenie Miasta do zameldowania, bądź zadeklarowania w zeznaniu podatkowym, że miejscem zamieszkania jest Koszalin. Do dnia 31 grudnia 2023 roku wydano 31 717 Koszalińskich Kart Mieszkańca. Każdy uczestnik Programu otrzymał kartę w formie elektronicznej, dodatkowo 19 892 osób zawnioskowało o plastikową wersję karty. Do końca minionego roku wydano 52 dodatkowe nośniki uprawnień tj. silikonowe opaski na rękę. W ramach programu prowadzony jest serwis internetowy www.kochamkoszalin.pl, a także publikowane są treści promocyjne w portalu społecznościowym Facebook.

W ramach powyższego Programu utworzono system benefitowy dzięki któremu posiadacze karty uprawnieni są do korzystania ze zniżek, ulg i preferencji. W 2023 roku zawarto 47 porozumień o przystąpieniu do programu. Obecnie 123 podmioty oferuje uczestnikom 228 benefitów. W zakresie funkcjonowania Programu Centrum współpracuje z instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi.

Komenda Miejska Policji w Koszalinie w 2023 roku podejmowała działania profilaktyczne w obszarze wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, przede wszystkim w ramach programów, przedsięwzięć i zorganizowanych akcji profilaktycznych na rzecz dzieci, młodzieży i ich rodziców. Wsparcie rodziny odbywało się również poprzez pracę z dziećmi z zakresu bezpieczeństwa. Celem koszalińskich policjantów były przede wszystkim działania dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej uwagi pomocy. Skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności, czy to w opiece, czy w wychowaniu dzieci może być osiągnięta przez

współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i ich rodzinami. W zakresie rozwoju i wsparcia rodzin organizowano spotkania w ramach następujących programów profilaktycznych:

1. Twoje życie jest bezcenne – nie pozwól się sprzedać! - w ramach zapobiegania handlowi ludźmi, zwłaszcza dziećmi, przeprowadzono prelekcje dla uczniów szkół średnich z terenu Koszalina – podczas spotkań przedstawiano problematykę handlu ludźmi, wskazywano metody werbowania, sposoby unikania zagrożenia, szukania pomocy. Działania prowadzono również w zakresie przestrzegania przed zagrożeniami związanymi z samowolnym opuszczaniem domów rodzinnych lub zastępczych oraz ucieczek. Łącznie w 7 prelekcjach wzięło udział 210 osób.
2. Dopalacze to ściemniacze - podczas spotkań z młodzieżą rozmawiano na temat właściwych postaw moralnych, asertywności w kontaktach z rówieśnikami, sposobów radzenia sobie z wyobcowaniem i samotnością, skutków zdrowotnych i destrukcyjnego wpływu substancji psychoaktywnych na przyszłość zawodową i osobistą młodych ludzi. Zrealizowano 29 spotkań z młodzieżą, w których wzięło udział 815 uczniów.
3. Spragnieni życia nie pragną picia – podczas spotkań z młodzieżą rozmawiano o konsekwencjach wynikających ze szkodliwego wpływu alkoholu na organizm młodego człowieka. Policjanci wskazywali alternatywne formy spędzania wolnego czasu. Zwracano również uwagę na konsekwencje prawne spożywania alkoholu poniżej 18 roku życia. W 2023 roku zrealizowano 14 spotkań, w których udział wzięło 388 uczniów.
4. Cyberzagrożenia - Komenda Miejska Policji w Koszalinie zainicjowała spotkania dla uczniów w celu przybliżenia tematu i przeciwdziałania cyberzagrożeniom. Podczas spotkań poruszano m.in. tematy dotyczące aktywności w mediach społecznościowych, zwłaszcza na Facebooku, publikacji i wykorzystywania zdjęć i filmów, uwodzenia, dyskryminacji, hejtowania, rasizmu i prześladowań w Internecie, wyłudzenia danych osobistych itp. Przeprowadzono 64 spotkania dla 1 676 uczniów.
5. Akceptuję – nie hejtuję – W ramach akcji policjanci organizowali spotkania z młodzieżą na temat tolerancji wobec innych, skutków uprzedzeń i stereotypów oraz właściwych zachowań wobec odmienności, a ponadto prawidłowego funkcjonowania w sieci i mediach społecznościowych pod kątem niestosowania mowy nienawiści. Przeprowadzono łącznie 28 spotkań, w których uczestniczyło 633 uczniów.
6. Taki jak ja – więcej tolerancji to mniej agresji – podczas spotkań z młodzieżą rozmawiano o zapobieganiu agresji i wzmacnianiu tolerancji wśród uczniów. W minionym roku zrealizowano 1 spotkanie, w których udział wzięło 14 uczniów.
7. Moja pierwsza lekcja odpowiedzialności – policjanci organizowali spotkania z młodzieżą na temat odpowiedzialności prawnej nieletnich i innych aspektach prawnych. Przeprowadzono łącznie 21 spotkań, w których uczestniczyło 553 uczniów.
8. Bezpieczny Przedszkolak - realizacja programu z zakresu bezpieczeństwa dzieci

w wieku przedszkolnym. Przeprowadzono 61 spotkań z dziećmi, w zakresie bezpieczeństwa na drogach, bezpieczeństwa w kontaktach z osobami obcymi oraz bezpiecznej zabawy w domu i na podwórku. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 2 082 przedszkolaków.

9. #Reaguj nie Taguj!# - realizacja programu opierała się na przedstawieniu programów negatywnych skutków oblicza przemocy w internecie – CYBERBULLYINGU, różnego typu uprzedzeń szerzących się w internecie, podnoszeniu wiedzy o odpowiedzialności karnej, co kształtuje w młodym człowieku umiejętności potrzebne do odpowiedniej reakcji w przypadku spotkania się z tym zjawiskiem w Internecie. Zrealizowano 22 spotkania, w których udział wzięło 538 słuchaczy.
10. Mniej przemocy to więcej mocy – realizacja programu opierała się na informowaniu o różnych formach przemocy i sposobów radzenia sobie w sytuacji, kiedy dzieci stają się ofiarami przemocy. W ramach działań przeprowadzono 25 spotkań, w których uczestniczyło 482 odbiorców.
11. Co wiesz o AIDS? – podczas prelekcji zwracano uwagę na zagrożenia związane z nawiązywaniem przypadkowych znajomości i kontaktów seksualnych, charakterystykę chorób zakaźnych przenoszonych drogą płciową, informowano o możliwościach uzyskania pomocy lekarskiej i wykonania podstawowych badań w celu wykluczenia chorób zakaźnych. Prelekcje przeprowadzono w 10 placówkach oświatowych: 4 spotkania – 605 osób.

Ponadto policjanci z KMP w Koszalinie prowadzili szereg działań zależnych od pory roku np. Bezpieczna droga do szkoły, Bezpieczne ferie, Bezpieczne wakacje, których celem było zwiększenie bezpieczeństwa małoletnich, wraz z poprawą reakcji w obliczu zagrożenia. Dodatkowo policjanci z Wydziału Prewencji stworzyli autorską grę edukacyjną wielkoformatową oraz gry planszowe w celu przedstawienia najmłodszym zasad bezpieczeństwa oraz wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego pt. „Sprawdź się z nami graj z zasadami”.

W realizację powyższego celu zaangażowało się Biuro Pełnomocnika ds. Uzależnień, które prowadziło różnego rodzaju działania profilaktyczne mające na celu promowanie wartości rodziny i jej członków, rozwijanie systemu wsparcia rodziny oraz wzmacnianie jej potencjału. W 2023 roku przeprowadzono 78 projektów i programów, w których udział wzięły 5 718 rodzin i 9 964 dzieci. Prowadzono także poradnictwo specjalistyczne, z którego skorzystało 4 112 osób, a także grupy wsparcia, w których udział wzięło 117 osób.

Na terenie miasta Koszalin funkcjonują 22 placówki wsparcia dziennego, w tym:

- 6 prowadzonych w formie opiekuńczej, w tym 5 prowadzonych przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- 1 prowadzona w formie specjalistycznej przez Stowarzyszenie „SOS Wioski Dziecięce w Polsce”,
- 15 prowadzonych w formie pracy podwórkowej przez Chorągiew Zachodniopomorską ZHP Hufiec Ziemi Koszalińskiej.

Wsparcie finansowe dla placówek w minionym roku wyniosło 472 360,00 zł i pochodziło ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Towarzystwo Przyjaciół Dzieci zrealizowało działania wynikające z omawianego celu prowadząc 5 placówek wsparcia dziennego, w formie opiekuńczej, do których uczęszczało 220 dzieci w wieku od 7 do 18 lat. Placówki te obejmowały wszechstronnym wsparciem małych dzieci oraz ich opiekunów. Prowadzono w nich zajęcia profilaktyczne, socjoterapeutyczne, opiekuńczo – wychowawcze oraz dożywianie. Nadto realizowano program rozwoju talentów dzieci i młodzieży, a także organizowano wypoczynek letni i zimowy w miejscu zamieszkania oraz poza nim np. wyjazdy do Poznania, Jastrzębiej Góry, Głazu. Przy placówkach wsparcia dziennego funkcjonują pedagodzy rodzinni, którzy realizują działania na rzecz rodziny i dziecka.

Ważnym aspektem w działalności TPD jest obszar edukacyjny realizowany poprzez wydawanie Miesięcznika „Świat Dziecka”. W cyklicznie wydawanej gazecie publikowane były artykuły promujące wartości rodzinne, a także porady dla rodziców. Nadto w ww. czasopiśmie promowano idee rodzicielstwa zastępczego.

W minionym roku, w ramach działalności szkoleniowej i edukacyjnej Towarzystwo Przyjaciół Dzieci zrealizowało:

- konferencję dla osób pracujących na rzecz dzieci i rodzin – „Jak skutecznie przeciwdziałać przemocy wobec dzieci” – dla 100 osób – przedstawiciele służb pomocy społecznej, policji, oświaty, organizacji pozarządowych, samorządów, duchowieństwa,
- szkolenie dla pracowników placówek wsparcia dziennego, nauczycieli i pedagogów oraz pracowników placówki opiekuńczo – wychowawczej oraz przedszkoli – nt. „Standardy ochrony dziecka przed przemocą”,
- zajęcia edukacyjne dla rodziców – „Uniwersytet dla rodziców” – cykl zajęć realizowanych przy placówkach wsparcia dziennego i przedszkolach,
- szkolenia dla pracowników PSONI w Koszalinie – nt. przeciwdziałania przemocy seksualnej,
- cykl wywiadów, artykułów, informacji w lokalnych mediach – promujących rodzinę i rodzinną pieczę zastępczą oraz ochronę dziecka przed przemocą oraz wykorzystywaniem m.in. w Tygodniku Miasto, Radiu Koszalin, TV Max, Radio Eska, Głos Koszaliński,
- spotkanie otwarte dla mieszkańców Koszalina z byłym Rzecznikiem Praw Dziecka – Markiem Michałakiem,
- spotkania edukacyjne z Sędziami Rodzinnymi dla dzieci i rodziców w placówkach wsparcia dziennego.

Przy koszalińskim Oddziale TPD działa Społeczny Rzecznik Praw Dziecka, który podejmuje interwencje w przypadku łamania praw dziecka.

Stowarzyszenie „SOS Wioski Dziecięce w Polsce” prowadzi Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie” na terenie Gminy Miasta Koszalin od lipca 2017r. W 2023 roku Program „SOS Rodzinie” wspierał 44 rodziny, w których wychowuje się 100 dzieci i młodych dorosłych. Łącznie grupa beneficjentów stanowiła 155 osób (w tym dzieci, młodzi i ich opiekunowie).

Z zajęć grupowych w specjalistycznej placówce opiekuńczo – wychowawczej korzystały dzieci w normie rozwojowej, a także podopieczni z różnego typu zaburzeniami, m.in.: ADHD, spektrum autyzmu, zaburzenia zachowania, niepełnosprawność ruchowa, niepełnosprawność intelektualna, problemy ze zdrowiem psychicznym. Ze względu na wymagania grup zajęcia były prowadzone przez dwóch wychowawców.

W 2023 roku organizowane były zajęcia edukacyjne mające na celu wyrównywanie szans edukacyjnych, utrwalanie i zapamiętanie wiadomości szkolnych. Dzieci otrzymały wsparcie m.in. w odrabianiu lekcji, zrozumieniu oraz zaliczeniu materiału szkolnego, a także pogłębianiu wiedzy z wybranych tematów. Realizowano następujące działania: zajęcia dodatkowe z języka angielskiego (86 godzin) dla 20 dzieci, zajęcia logopedyczne, korepetycje z matematyki (103 godz.) dla 21 dzieci, konsultacje dietetyczne w wymiarze 24 godzin. Ponadto udzielono wsparcia w postaci 144 godzin indywidualnych konsultacji psychologicznych. Odbłyły się również warsztaty profilaktyczne z terapeutą uzależnień w wymiarze 20 godzin, a także zajęcia z seksuologiem (18 godzin). Ważnym celem działań SOS było wzbudzanie motywacji dzieci do systematycznej nauki oraz podtrzymywania kontaktów z kolegami i koleżankami z grupy rówieśniczej. Część dzieci skorzystała z konsultacji z lekarzem psychiatrą dziecięcym (w zakresie pogłębienia diagnozy i sposobu leczenia).

Kontynuowane były również działania Klubu Młodzieży, w ramach których prowadzone były zajęcia socjoterapeutyczne w wymiarze 113 godzin, dla łącznie 14 dzieci. Młodzi ludzie poznawali się wzajemnie, mogli sprawdzić, jak funkcjonują w grupie, uczyli się komunikacji, uczestniczyli w grach i zajęciach rozwojowych. Odbływały się wyjścia i wycieczki kulturalne oraz sportowe (udział w finale meczu żużlowego), jak także wyjazd socjoterapeutyczny do Zakopanego (9 - dniowy). Od września 2023 roku Klub Młodzieżowy przyjął formę bardziej kameralną. Młodzież została podzielona na 2 mniejsze grupy po 5-6 osób, co podyktowane było potrzebą rozwojową uczestników wynikającą z ich wieku.

Wsparcie wychowawców PWD skoncentrowane było także na organizacji czasu wolnego dla podopiecznych i prowadzeniu rozmów wspierających. Organizowano zajęcia tematyczne, w tym kreatywne, profilaktyczne, sportowe, teatralne, ekologiczne, taneczne, przyrodnicze. Odbływały się również zajęcia sensoryczne, a także kulinarne, w tym o zdrowym odżywianiu oraz majsterkowanie. Dzieci uczestniczyły w zajęciach nauki pływania prowadzonych przez instruktora. W ramach Laboratoriów Przyszłości wychowankowie wykonywali eksperymenty, a także poznawali druk 3D. Proponowane aktywności były ważną alternatywą, zapewniającą równowagę dla aktywności podopiecznych w sieci, korzystających z urządzeń mobilnych.

Nadto organizowano liczne wyjścia m.in. do: Play Parku, kina, Zagrody Jamneńskiej, Parku Linowego, Parku Wodnego. Dzieci i młodzież uczestniczyła również w wycieczkach do Torunia (mecz żużla), Poznania (wycieczka dwudniowa), Międzyzdrojów, Redy (aquapark), Łeby, Zieleniewa, Pomeranii Fun Park, Gdańska (2 dniowa wycieczka- zwiedzanie miasta i Muzeum Niewidzialny Gdańsk, Muzeum Narodowe, Centrum Nauki Hevelianum), Doliny Charlottty (zoo, fokarium), Zakopanego (wyjazd socjoterapeutyczny dla młodzieży)

W Specjalistycznej Placówce Wsparcia Dziennego w 2023 roku realizowany był Program „Żółty Talerz” Kulczyk Foundation, którego celem jest dbanie o prawidłowe żywienie dzieci - zapewniono ponad 4 200 posiłków (drugie danie, woda, owoc).

Program „SOS Rodzinie” jest programem profilaktycznym, którego celem jest wsparcie rodzin, w tym również wzmacnianie kompetencji rodziców w obszarze budowania i doskonalenia umiejętności wychowawczych. Na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin wspierano podopiecznych w ramach pracy bezpośredniej w środowisku domowym. Tym formom wsparcia dedykowano łącznie ponad 900 godzin. Działania skupione były na realizacji celów założonych w planach rozwoju rodziny. Bezpośrednia praca z rodzinami obejmowała pomoc w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia, poszerzania kompetencji wychowawczych i komunikacyjnych oraz poprawy warunków życia poprzez aktywizację zawodową rodziców i opiekunów, czy naukę oszczędnego gospodarowania budżetem domowym. Wspierano także rodziny podczas procesu diagnozy dzieci, kompletowaniu niezbędnej dokumentacji, organizowano nadto konsultacje prawne, a także wspierano w umówieniu podopiecznych do lekarzy specjalistów.

Ważnym elementem pomocy rodzinom była praca psychologiczna. Zrealizowano łącznie 360 godzin konsultacji psychologicznych, z których skorzystało łącznie 93 podopiecznych. Rodzice, jak również i dzieci, odbywali regularne spotkania z psychologiem, dzięki czemu zostało im udzielone wsparcie w kryzysie, jak również zostali wzmocnieni w swoich kompetencjach i budowaniu poczucia własnej wartości. Pomoc dzieciom była prowadzona w zakresie diagnozy obniżonego nastroju, pomocy w regulacji emocjonalnej, nadużywaniu technologii, wzmocnienia rozwoju poznawczego i umiejętności społecznych. Wsparcie dorosłych skupiało się przede wszystkim na edukacji dotyczącej zmian rozwojowych u dzieci, a także na uprawomocnieniu emocji, wzmacnianiu samooceny i sprawczości. Została utworzona grupa wsparcia dla kobiet, która miała na celu wzmocnienie ich poczucia własnej wartości, treningu regulacji emocjonalnej, treningu uważności, a wszystko po to, by w dalszej kolejności móc pomagać swoim dzieciom i być dla nich.

W ramach Klubu Rodzica odbyło się 72 godziny warsztatów wzmacniających kompetencje wychowawcze. Rodzice mieli okazję również zdobyć wiedzę i rozbudować swoje umiejętności w zakresie dostosowania oddziaływań do indywidualnych potrzeb swoich dzieci. łącznie w zajęć Klubu Rodzica skorzystało 21 opiekunów.

W zakresie budowania wsparcia społecznego organizowano spotkania i wyjazdy dla rodzin, których celem było budowanie i wzmacnianie więzi rodzinnych oraz społecznych. W minionym roku zorganizowano trzy duże wydarzenia, które spotkały się z pozytywnym

odbiosem ze strony rodzin biorących udział w Programie. W lipcu odbył się V Piknik Rodzinny zorganizowany w miejscowości Barnowo (nad jeziorem Jamno), w którym uczestniczyło ponad 100 osób – integracja rodzin z Koszalina i Gminy Świeszyno przebiegła znakomicie. W sierpniu oraz we wrześniu zostały zorganizowane trzydniowe wyjazdy psychoedukacyjne do Darłowa dla rodzin, podczas których rodzice wzięli aktywny udział w warsztatach umiejętności wychowawczych prowadzonych przez psychologa, a także wszyscy członkowie rodziny uczyli się wspólnych zabaw i aktywnego spędzania czasu wolnego. W grudniu zorganizowano spotkania świąteczne dla podopiecznych, w czasie których dzieci otrzymały upominki.

W 2023 roku Program Umocnienia Rodziny „SOS Rodzinie” Koszalin realizował zadanie publiczne pod nazwą „Wspieranie działań opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży w placówkach pozaszkolnych (świetlice)” zlecone przez Gminę Miasto Koszalin. Kontynuowano również działania w ramach projektu „Pomocna dłoń – kompleksowy program wsparcia dziecka i rodziny”. Projekt współfinansuje Unia Europejska w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Centrum Kryzysowe dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi „Nadzieja” im. św. Jana Pawła II Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie w minionym roku organizowało różnorodne formy wsparcia oraz oddziaływań o charakterze aktywizującym, integracyjnym i samopomocowym na rzecz promowania wartości rodziny m.in. obchody Dnia Dziecka, Dnia Matki, urodziny, chrzty, święta. W codziennej pracy z podopiecznymi personel OIK starał się kształtować prawidłowe postawy i kompetencje rodzicielskie kobiet, które miały możliwość uczestniczenia w Treningu Oddziaływań Wychowawczych, Treningu Umiejętności Społecznych, Treningu Efektywnej Komunikacji, czy Warsztatach Integracji Emocjonalnej. Wszystkie te działania miały na celu wzmocnienie osobowości poprzez dostarczanie pozytywnych doświadczeń o charakterze społecznym. Udział w zajęciach miał na celu zmianę postaw uczestniczek. Dla dzieci prowadzono wiele zajęć ogólnorozwojowych i edukacyjnych, a także zajęcia psychoedukacyjne, które miały na celu wsparcie emocjonalne dzieci, budowanie relacji i więzi społecznych.

W 2023 roku w OIK przebywało 31 małoletnich z rodzin doświadczających kryzysu oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

1.2. MONITOROWANIE SYTUACJI DZIECKA Z RODZINY ZAGROŻONEJ KRYZYSEM LUB PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZEJ

W minionym roku, w ramach pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz zagrożonej kryzysem, lokalne służby społeczne działające na rzecz dziecka i rodziny prowadziły działania wspierające – monitorujące.

W Centrum w 2023 roku pracownicy socjalni Zespołu ds. Realizacji Zadań z Zakresu Pomocy Społecznej zidentyfikowali 25 rodzin zagrożonych kryzysem, w których przebywało 33 małoletnich. Wobec 10 rodzin, w których przebywało 15 dzieci prowadzono systematyczny monitoring. Ponadto wobec 79 małoletnich (40 rodzin) prowadzone były działania związane

z przeżywaniem trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej przez rodziców, a wobec 20 dzieci (10 rodzin) prowadzono stały monitoring. Spośród rodzin pozostających w zainteresowaniu ww. Zespołu, 34 rodziny objętych było nadzorem kuratora.

Ponadto w Centrum Usług Społecznych w Koszalinie w 2023 roku prowadzono szereg działań mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc domową. Zadanie to realizował Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego. Osoby wchodzące w skład Zespołu obligatoryjnie powoływane były na koordynatorów grup diagnostyczno - pomocowych w ramach realizowanych procedur „Niebieskie Karty”, przeprowadzały wywiady środowiskowe w środowiskach objętych procedurą, a także tworzyły pełne diagnozy problemów występujących w rodzinach. Dodatkowo pracownicy Zespołu regularnie monitorowali w środowisku funkcjonowanie rodzin objętych procedurą dzięki stałemu i regularnemu kontaktowi z innymi instytucjami zaangażowanymi w realizację procedury „Niebieskie Karty”. Ponadto Zespół koordynował realizację programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc, a także organizował szkolenia dla pracowników instytucji zaangażowanych w tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Miasta Koszalin. Pracownicy Zespołu w ramach konsultacji dla osób doświadczających przemocy lub stosujących przemoc w siedzibie Centrum przyjęli i zweryfikowali 85 zgłoszeń dotyczących podejrzenia stosowania przemocy domowej (dla części przyjętych przypadków została wszczęta procedura „Niebieskie Karty”). W każdym z ww. przypadków osoby zgłaszające się uzyskiwały wyczerpujące informacje na temat placówek i instytucji pomocowych, możliwości uzyskania wsparcia specjalistów oraz podjęcia działań we własnym zakresie, w celu doprowadzenia do zatrzymania przemocy. Specjaliści Zespołu wspierali także merytorycznie pracowników socjalnych z innych działów, a jednocześnie stanowili także obsługę organizacyjno – techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszystkie osoby wchodzące w skład Zespołu w minionym roku podniosły swoje kwalifikacje i umiejętności.

Centrum od wielu lat realizuje zadanie zleczone z zakresu administracji rządowej tj. Program korekcyjno - edukacyjny dla osób stosujących przemoc. W minionym roku program realizowany był w wymiarze 70 godzin zajęć grupowych i indywidualnych. Zajęcia odbywały się w formie grupy otwartej – istniała możliwość dołączenia do programu nowych uczestników w trakcie jego trwania. Program adresowany był do osób stosujących przemoc, zarówno mężczyzn jak i kobiet, a pomoc oferowana w ramach programu udzielana była bezpłatnie. Celem głównym programu było powstrzymanie osób stosujących przemoc od zachowań niepożądanych i doprowadzenie do zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie. Program ukończyło 3 uczestników (z 9 osób, które przynajmniej raz były na zajęciach). Program finansowany był ze środków Wojewody Zachodniopomorskiego, a kwota wydatkowana na realizację wyniosła 5,4 tys. zł.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty – A” z podziałem na uprawnione podmioty

Podmiot wszczynający procedurę „Niebieskie Kraty –A”	2023
Policja	130
Centrum	49
Oświata	20
ochrona zdrowia	2
MKRPA	0
Razem	201

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

W realizację omawianego celu aktywnie zaangażowani byli kuratorzy rodzinni Sądu Rejonowego w Koszalinie II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych, którzy w swojej codziennej pracy systematycznie wspierali rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. W minionym roku, na terenie Miasta Koszalina 217 rodzin objętych było nadzorem kuratora nad sposobem wykonywania władzy rodzicielskiej. W każdej sprawie, podstawowym celem pracy, było monitorowanie sytuacji dziecka, wspieranie rodziców zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Ponadto w minionym roku pracownicy Centrum Kryzysowego monitorowali funkcjonowanie 4 rodzin, byłych mieszkanek, wspierając je w problemach dnia codziennego, a także występujących problemach wychowawczych.

1.3.DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ORAZ WSPIERANIE RODZINY PRZEŻYWAJĄCEJ TRUDNOŚCI, W TYM PRACA Z DZIEĆMI

Rodzina jako najważniejszy element systemu społecznego wymaga szczególnej ochrony i wsparcia, aby w sytuacjach zagrożenia, przy aktywnym jej udziale oraz z wykorzystaniem jej potencjału, zniwelować negatywne następstwa dla poszczególnych członków.

Pracownicy socjalni Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, w ramach posiadanych kompetencji, dokonywali diagnozy sytuacji rodziny i planowali pracę socjalną. Działania realizowane w ramach pracy socjalnej polegały m.in. na zapewnieniu wsparcia rodzinom w zakresie pozyskania mieszkania z zasobów miasta, rozłożenia zadłużenia z tytułu opłat mieszkaniowych, w tym odpracowywanie zadłużenia, objęciu wsparciem finansowym i niefinansowym, monitoringu środowiska, pomocy w kontakcie ze służbą zdrowia, poradnią psychologiczną – pedagogiczną, MZON, komornikami, czy sądem. Liczba rodzin z dziećmi objętych pracą socjalną wynosiła 57, w których przebywało 115 małoletnich.

Ponadto, rodziny wykazujące problemy opiekuńczo – wychowawcze objęte były wsparciem w postaci asysty rodzinnej. W Centrum w 2023 roku zatrudnionych było 10 asystentów rodziny. Wsparciem asystenta objęto 130 rodziny z 285 dziećmi. Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną to 23 miesiące. Do zadań asystentów rodziny należy m.in.:

- opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną,
- dokonywanie ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co 6 miesięcy,

- bezpośrednia praca w środowisku rodzinnym, wspieranie rodziny w rozwiązywaniu różnorodnych problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji,
- współpraca z instytucjami oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- wspieranie aktywności społecznej rodzin i propagowanie pozytywnych wzorców funkcjonowania społecznego,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą diagnostyczno - pomocową,
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinach,
- monitorowanie i wspieranie procesu zmian, wzmacnianie i pokazywanie rezultatów własnych osiągnięć, dalsze budowanie postawy aktywnej klienta,
- realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Tabela 2. Rodziny, którym udzielono wsparcia w postaci asysty rodzinnej w latach 2021-2023

		2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych wsparciem		128	134	130
W tym:	Z postanowienia sądu	16	19	19
	Na wniosek pracownika socjalnego	85	86	87
	Rodzin, które zgłosiły się samodzielnie	27	29	24

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

Tabela 3. Rodziny, z którymi zakończono współpracę asystenta rodziny w latach 2021-2023

		2021	2022	2023
Rodziny, z którymi zakończono współpracę		41	36	55
W tym:	Ze względu na osiągnięcie celów	19	12	23
	Ze względu na zaprzestanie współpracy	12	18	12
	Ze względu na brak efektów	10	6	20
	Ze względu na zmianę metody pracy	0	0	0
Rodziny monitorowane po zakończeniu współpracy		27	21	51
Rodziny, które nie zostały objęte monitoringiem		15	15	4
w tym z powodu:				
- zmiany adresu zamieszkania		8	7	2
- bezpieczeństwa asystenta		0	0	0
- brak współpracy z asystentem		7	8	2
Rodziny, w których doszło do umieszczenia dziecka poza rodziną		5	6	12
Rodziny, z którymi kontynuowano współpracę z roku poprzedniego w roku kolejnym		64	81	102

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

W ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, wsparciem asystenta objęto 5 rodzin (5 dzieci).

Do zadań asystenta w ramach programu należy:

- wsparcie i towarzyszenie emocjonalne,
- zapoznanie (przekazanie informacji i szczegółowe omówienie) kobiety w ciąży i/lub rodziny z Informatorem „Za życiem”, dotyczącym możliwości wsparcia,
- koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i/lub rodziny,
- występowanie przez asystenta rodziny w imieniu osób, na ich żądanie, do podmiotów w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia.

Zadania asystenta rodziny wynikające z realizacji ww. ustawy zostały wpisane do ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jako głównej ustawy wyznaczającej rolę, zakres działań i organizację pracy asystentów. Do dominujących działań należy wsparcie instrumentalne, informacyjne i emocjonalne, a w przypadku problemów opiekuńczo-wychowawczych-pedagogizacja.

Wyniki realizowanych zadań:

- wsparcie emocjonalne - 5 rodzin,
- doradztwo w zakresie form i miejsca wsparcia, uzyskania pomocy, konsultacji medycznej - 5 rodzin,
- wspieranie w kontaktach z urzędami i instytucjami publicznymi - 5 rodzin.

Ponadto ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nową formę pomocy rodzicom biologicznym, tzw. rodziny wspierające, których zadaniem jest wspieranie rodziców biologicznych w opiece i wychowaniu małoletnich. Rodzina wspierająca poprzez swoje działania ma rozwijać umiejętności opiekuńczo - wychowawcze rodziców i wspierać w integracji członków rodziny. Z uwagi na brak rodzin z bezpośredniego otoczenia dziecka, w minionym okresie sprawozdawczym, powyższe wsparcie nie było realizowane.

Wyniki realizowanych zadań przez asystentów rodziny:

- w 46 rodzinach uzyskano poprawę umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- w 37 rodzinach poprawie uległa dbałość o higienę osobistą i stan zdrowia,
- w 11 rodzinach dzieci powróciły do rodziców biologicznych - łącznie 18 dzieci,
- 24 rodziców podjęło pracę,
- w 38 rodzinach uzyskano poprawę umiejętności rozwiązywania problemów opiekuńczo – wychowawczych z dziećmi,
- 35 rodziców zmotywowano do podjęcia terapii:
  - Psychologicznej - 15 osób,
  - leczenia uzależnienia od alkoholu - 20 osób, w tym 7 ukończyło,
- 1 osobę zmotywowano do podjęcia nauki, celem uzupełnienia wykształcenia,
- 10 osób ukończyło zajęcia edukacyjne w ramach „Szkoły dla rodziców” ,
- 4 rodziny otrzymały lokal mieszkalny z zasobów Zarządu Budynków Mieszkalnych,

- 4 osoby podjęły odpracowywanie zaległości czynszowych mieszkań z zasobów Zarządu Budynków Mieszkalnych,
- 12 osób zmotywowano do zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy,
- 6 rodzin skierowano do projektu „Regionalna Akademia Dzieci i Młodzieży” realizowanego przez Centrum,
- 27 rodzin zgłoszono do wsparcia w ramach „Szlachetnej Paczki”,
- 4 rodzin podjęły współpracę ze Stowarzyszeniem SOS Wioski Dziecięce w Polsce w ramach Programu Umacniania Rodziny,
- 12 rodzin otrzymało skierowanie do PCK, celem uzyskania żywności,
- 20 osób zgłosiło się na terapię do Centrum Psychoterapii i Leczenia Uzależnień „ANON”,
- 6 kobiety wraz z dziećmi zostało objętych wsparciem Centrum Kryzysowym dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi,
- w 18 rodzinach udało się zdiagnozować oraz pozyskać orzeczenie lub opinię o potrzebie kształcenia specjalnego z Miejskiej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- 3 rodziny podjęły współpracę z „Zespołem Leczenia Środowiskowego”,
- 26 rodzin podjęło współpracę z Ośrodkiem Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży „MONADA”,
- 6 osób podjęło i ukończyło terapię odwykową w formie niestacjonarnej (oddziały szpitalne),
- 4 osoby zgłosiły się do Programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 7 rodzin skorzystało ze wsparcia Fundacji „Zdążyć z Miłością”,
- 3 rodziny skorzystały ze wsparcia świetlic środowiskowych TPD,
- 1 osoba zgłosiły się na terapię do Towarzystwa Zapobiegania Narkomanii,
- liczba rodzin objętych nadzorem kuratora, z uwagi na problemy opiekuńczo – wychowawcze, w tym problemy z nadużywaniem alkoholu lub środków odurzających - 64 rodziny,
- liczba rodzin biologicznych, współpracujących z asystentem rodziny na rzecz powrotu dziecka przebywającego w pieczy zastępczej - 14 rodzin,
- liczba rodzin, które uzyskały samodzielność - 23 rodziny,
- 8 dzieci z 6 rodzin uczestniczyło w kolonii letniej,
- 28 małoletnich z 12 rodzin zgłoszono do udziału w zabawie organizowanej przez Kościół Zielonoświątkowy w Koszalinie,
- 171 dzieci otrzymało paczki świąteczne na Mikołaja, a 114 dzieci karnet do kina,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (praca na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych) - 31 dzieci,
- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - 12 dzieci (z 6 rodzin).

W ramach poradnictwa specjalistycznego w Centrum udzielonych zostało 1 083 indywidualnych porad i konsultacji.

Nadto w minionym roku sprawozdawczym Centrum zrealizowało 7 usług społecznych. Usługi społeczne, skierowane do rodzin/dzieci obejmowały:

1. mediacje dla rodziny (partnerskie, rodzinne, międzypokoleniowe, sąsiedzkie) – wpłynęło 19 wniosków o mediacje, w tym 4 złożone powtórnie, łącznie 14 osób skorzystało z usługi w 2023 roku – 14 rodzin + 3 rodziny w ramach Programu Usług Społecznych,
2. warsztat „Szkoła dla rodziców” podnoszący kompetencje rodzicielskie i wychowawcze - 14 rodzin,
3. indywidualna terapia logopedyczna dla dzieci i młodzieży – w 2023 roku 26 dzieci rozpoczęło terapię, łącznie od stycznia do września wykonano 300 h terapii logopedycznej,
4. terapia dietetyczna dla dzieci i młodzieży – skorzystało 5 dzieci,
5. Trening Umiejętności Społecznych (TUS) – skorzystało 3 dzieci,
6. biofeedback dla dzieci i młodzieży – w terapii uczestniczyło 21 dzieci,
7. warsztat rodzicielski podnoszący kompetencje wychowawcze i rodzicielskie - 11 rodziców.

Urząd Miejski w Koszalinie w ramach wsparcia mieszkańców organizował w minionym roku na terenie miasta Koszalin nieodpłatną pomoc prawną. W 2023 roku funkcjonowały 4 punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, w których udzielono 1 808 porad, w tym 460 w zakresie prawa rodzinnego, tj. m.in.:

- 100 porad dotyczących dochodzenia alimentów,
- 156 porad dotyczących dzieci,
- 98 porad dotyczących ustania małżeństwa,
- 27 porad dotyczących zobowiązań alimentacyjnych.

Miejska Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Koszalinie w 2023 roku realizowała:

- Działania edukacyjne podnoszące kompetencje rodzicielskie, w formie:
  - indywidualnych konsultacji dla rodziców i opiekunów, prowadzone na terenie szkół i przedszkoli - 62 konsultacji,
  - indywidualnych konsultacji dla rodziców i opiekunów w MPP-P - 3562 konsultacji,
  - zajęć „Szkoły dla rodziców” i grupy wsparcia dla rodziców dzieci z zespołem Aspergera - 232 osoby,
  - prelekcji, warsztatów psychoedukacji rodzicielskiej, porad indywidualnych, realizowanych na terenie placówek oświatowych - łącznie 160 osób;
- Spotkania psychoedukacyjne dla rodziców na terenie placówek oświatowych i MPP-P realizowane w formie:
  - konsultacji dla rodziców dzieci uczęszczających na zajęcia grupowe dla dzieci 5/6 letnich z grupy ryzyka dysleksji - 232 konsultacji,
  - spotkań psychoedukacyjnych dla rodziców – rozwijanie kompetencji rodzicielskich - 31 spotkań, 19 osób,
  - spotkań z rodzicami dzieci - analiza sytuacji problemowych szukanie rozwiązań,

- trudności emocjonalne - wsparcie, budowanie motywacji do podejmowania działań
- 138 osób, 175 spotkań,
- konsultacji psychoedukacyjnych dla rodziców (rozumienie zaburzeń psychicznych, funkcjonowanie dziecka w kryzysie emocjonalnym, profilaktyka zdrowia psychicznego, wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalno – społecznego - 16 spotkań, 16 osób,
  - interwencji kryzysowej - 5 osób, 5 spotkań,
  - „Szkoły dla rodziców” – warsztaty psychoedukacyjne - 31 spotkań grupowych, 2 spotkania indywidualne, 46 osób,
  - realizacji programu wsparcia dla rodziców „Życ w zgodzie z zespołem Aspergera” - 81 osób, 170 spotkań,
  - spotkań psychoedukacyjnych dla dzieci z ASD w ramach wsparcia indywidualnego radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, modelowanie właściwych zachowań - 52 spotkania,
  - profilaktyki uzależnień, zdrowia psychicznego, psychoedukacji dotyczącej wspierania prawidłowego rozwoju psychospołecznego - 100 spotkań,
  - rozmów z rodzicami konsultacyjno – psychoedukacyjnych (trudności w budowaniu tożsamości płciowej, myśli suicydalne dzieci i młodzieży. Zdrowe sposoby przeżywania trudności emocjonalnych, trudności rodzica dziecka z ZA, jak wspierać dziecko w kryzysie) - 33 spotkania,
  - spotkań z rodzicami dzieci, analiza sytuacji problemowych, szukanie rozwiązań, wsparcie, budowanie motywacji do podejmowania działań – 138 osób, 175 spotkań,
  - poradnictwa, instruktażu i wskazania do pracy z dzieckiem – porady rozwojowo wychowawcze - 156 porad,
  - spotkań z rodzicami - porady wychowawcze - 26 spotkań,
  - spotkań z rodzicami dotyczących wspierania rozwoju psychoruchowego dziecka - 714 spotkań, 14 osób,
  - spotkań i porad dla rodziców dotyczących wspierania rozwoju psychoruchowego i oddziaływań wychowawczych - 46 spotkań, 46 osób,
  - porad dla rodziców – wspieranie rozwoju psychoruchowego dziecka z uwzględnieniem gotowości szkolnej - 24 porady,
  - porad dla rodzica dotyczącego zgłoszonego problemu i diagnozy – 60 spotkań.
  - Zajęcia psychoedukacyjne dla dzieci i młodzieży na terenie placówek oświatowych obejmujące:
    - warsztaty dla dzieci w wieku szkolnym „Bezpieczne Wakacje” Koszalińska Biblioteka Publiczna - 2 spotkania, 30 uczestników,
    - warsztaty dla uczniów SP nr 5 „problemy wychowawcze” – 1 spotkanie, 30 uczniów.
  - Formy indywidualne:
    - terapia EEG – Biofeedback - 208 godzin, 27 osób,
    - spotkania indywidualne z uczniem - 26 spotkań, 9 uczniów (agresywne zachowania, przemoc psychiczna, wycofanie się z kontaktów społecznych, niskie kompetencje

- społeczne, niskie poczucie własnej wartości),
- indywidualne zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno–społeczne - 52 spotkania, 12 osób,
  - porady i konsultacje dla uczniów z problemami emocjonalnymi - 59 uczniów,
  - udzielanie wsparcia w sytuacjach problemowych - 12 osób,
  - inne formy pomocy indywidualnej - 504 osób,
  - badania przesiewowe logopedyczne - 25 dzieci,
  - porady, konsultacje indywidualne dla uczniów - 22 osoby, 46 spotkań.
  - spotkania indywidualne z uczniami, rozmowy wspierające (przemoc psychiczna w domu, zachowania agresywne, niskie kompetencje społeczne, wycofanie z kontaktów społecznych, trudności emocjonalne, sytuacje trudna kryzysowe, budowanie motywacji - 201 osób, 314 spotkań,
  - psychoterapia psychodynamiczna z elementami CBT - 116 sesji terapeutycznych, 12 osób,
  - terapia psychologiczna dziecka z trudnościami emocjonalnymi - 1 dziecko,
  - terapia krótkotrwała – wsparcie dla uczennicy z przewlekłą chorobą - 8 spotkań, 2 osoby,
  - spotkania indywidualne z uczniami udzielanie wsparcia psychologicznego - 19 spotkań, 13 uczniów,
  - terapia psychologiczna z elementami psychoterapii - 49 spotkań, 7 osób,
  - terapia psychologiczna – interwencja psychoterapeutyczna - 3 spotkania, 2 osoby,
  - udzielanie wsparcia, rozmowy psychoedukacyjne, elementy terapii systemowej - 54 spotkania,
  - rozmowy terapeutyczne dla uczniów i rozmowy wspierające uczniów z trudnościami edukacyjnymi - 10 rozmów,
  - indywidualna terapia logopedyczna - 149 osób.
  - Formy grupowe:
    - „Zajęcia grupowe dla dzieci 5-6 – letnich z grupy ryzyka dysleksji” - 38 spotkań, 10 dzieci,
    - zajęcia grupowe w ramach WWRD - 92 spotkania, 5 dzieci,
    - zajęcia logorytmiczne dla dzieci - 21 spotkań, 29 dzieci,
    - indywidualne konsultacje dla pedagogów i psychologów szkolnych – superwizje trudnych sytuacji wychowawczych i rodzinnych - 662 osoby,
    - Prowadzenie działań integracyjnych w środowisku lokalnym, w tym m.in. dot. akceptacji i integracji rodzin, w których występuje niepełnosprawność;
    - Diagnozę i terapię dzieci w ramach WWRD:
- Ilość przeprowadzonych diagnoz i wydanych opinii, ilość zajęć terapeutycznych:
- opinie WWR - 236 diagnoz,
  - zajęcia terapeutyczne w ramach WWR - zrealizowano 341 godzin.

- Program „Za Życiem”:
  - diagnoza i konsultacje - 70 osób,
  - zajęcia terapeutyczne - 1 420 godzin.
- Gazetkę MPP-P „Poczytajcie mamó, tato...” - 12 wydań.

Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Koszalinie realizował projekt współfinansowany ze środków PFRON pn. "Od rehabilitacji do samodzielności...". Celem projektu było zwiększenie samodzielności oraz aktywności społecznej 65 osób niepełnosprawnych intelektualnie w wieku 0-25 lat. Zaplanowane działania miały charakter ciągły i nastawione były na zwiększenie samodzielności, aktywności społecznej i samowystarczalności, przygotowanie dzieci i młodzieży do pełnienia ról społecznych w różnych środowiskach oraz wprowadzanie ich do aktywnego życia i integrowania ich do środowiska. Uczestnicy projektu brali udział w zajęciach logopedycznych, rehabilitacji ruchowej, zajęciach z psychologiem, w treningu samodzielności i aktywności zawodowej.

Ponadto, w minionym roku sprawozdawczym, podopieczne Centrum Kryzysowego objęte były specjalistycznym wsparciem - 2 kobiety skorzystały z poradnictwa prawnego, 10 kobiet ze wsparcia zespołu leczenia środowiskowego MEDISON, z indywidualnej terapii z zakresu przemocy i uzależnień skorzystało 12 kobiet. Łącznie z pomocy specjalistów skorzystało 31 dzieci oraz 24 kobiety.

2. ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE GMINY MIASTA KOSZALIN I ICH PROFESJONALIZACJA

Centrum, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, świadczy szerokie wsparcie dla obecnie istniejących form rodzinnej pieczy zastępczej. Opiekunowie zastępczy na co dzień mają możliwość korzystania ze wsparcia i pomocy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, specjalistów pracy socjalnej oraz psychologów i pedagoga.

2.1. WSPOMAGANIE ORGANIZACYJNE, FINANSOWE, SPECJALISTYCZNE ORAZ SZKOLENIOWE OPIEKUNÓW ZASTĘPCZYCH

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe, zawodowe, w tym specjalistyczne rodziny zastępcze i zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka.

Tabela 4. Liczba dzieci i rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Koszalin na dzień 31.12.2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	68	87
Rodziny zastępcze niezawodowe	29	33
Rodziny zastępcze zawodowe	3	13
pogotowia	0	0
specjalistyczne	1	2
Rodzinne domy dziecka	7	88

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

Tabela 5. Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wypłacane opiekunom zastępczym w latach 2021 – 2023 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Rodziny zastępcze spokrewnione	824,4	734,0	850,0
Rodziny zastępcze niezawodowe	423,3	393,3	452,4
Rodziny zastępcze zawodowe	148,8	140,0	194,8
pogotowia	103,1	53,3	0
specjalistyczne	15,8	22,0	35,0
Rodzinne domy dziecka	830,2	1.034,0	1.471,2

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

W minionym roku na terenie Gminy Miasta Koszalin powstało 26 nowych rodzin zastępczych, w tym:

- 15 spokrewnionych,
- 9 niezawodowych,
- 1 zawodowa,
- 1 rodzinny dom dziecka.

Rozwiązaniu uległo 12 rodzin zastępczych, w tym:

- 7 spokrewnionych,
- 2 niezawodowe,
- 1 zawodowa,
- 2 rodzinne domy dziecka.

W 2023 roku do pieczy zastępczej przyjęto po raz pierwszy 66 małoletnich, a opuściło pieczę zastępczą 41 małoletnich.

Liczba dzieci z innych powiatów przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasta Koszalin wynosiła, na dzień 31 grudnia 2023 roku, 42 małoletnich wraz z pełnoletnimi wychowankami. W 2023 roku napłynęło do rodzinnych form pieczy zastępczej na teren Miasta Koszalin 10 dzieci, a opuściło ją 1 dziecko i 5 pełnoletnich wychowanków z terenu innych powiatów. Ponadto na dzień 31 grudnia 2023 roku w pieczy zastępczej typu rodzinnego na terenie innych powiatów przebywało 32 dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami z terenu Gminy Miasta Koszalin. W 2023 roku umieszczono w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów 12 dzieci z terenu Koszalina. W minionym roku zawarto 8 nowych porozumień w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie dziecka na terenie innych powiatów. Z uwagi na zmianę przepisów, na dzieci które przebywały już w pieczy zastępczej, zawieszono 8 porozumień. Łącznie w 2023 roku rodzinną formę pieczy zastępczej na terenie innych powiatów opuściło 13 dzieci wraz z pełnoletnimi wychowankami pochodzącymi z Gminy Miasto Koszalin. Rozwiązaniu uległo 11 porozumień.

Z tytułu zawartych porozumień pomiędzy powiatami Gmina Miasto Koszalin otrzymała kwotę 691,7 tys. zł., natomiast wydatki wyniosły 533,6 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2023 roku w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych

powiatów przebywało 3 dzieci, w tym 1 dziecko w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, z terenu Gminy Miasto Koszalin. W minionym roku umieszczono 2 dzieci pochodzące z Koszalina w placówce na terenie innego powiatu. Zawarto 2 nowe porozumienie w sprawie ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie. W 2023 roku 2 dzieci opuściło instytucjonalną pieczę zastępczą. Rozwiązaniu uległy 2 porozumienia. Koszt utrzymania dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2023 roku wyniósł 208,1 tys. zł.

Istniejące formy pieczy zastępczej objęte były wsparciem 2 starszych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 2 starszych specjalistów pracy socjalnej. Pedagog oraz psycholog Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy i Poradnictwa Specjalistycznego Centrum udzielali indywidualnych konsultacji dla opiekunów zastępczych. Ponadto specjaliści ww. zespołu przeprowadzili 79 diagnozy dzieci kierowanych i umieszczonych w pieczy zastępczej.

Tabela 6. Liczba rodzin zastępczych korzystających z porad specjalistów w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Pedagog	24	37	18
Psycholog	96	106	54

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

Tabela 7. Liczba porad udzielonych rodzinom zastępczym w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok	2023 rok
Pedagog	68	121	48
Psycholog	214	193	130

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

W minionym roku sprawozdawczym na terenie Miasta Koszalin funkcjonowały 2 placówki opiekuńczo - wychowawcze typu rodzinnego (Placówka Opiekuńczo -Wychowawcza Nr 1 i Nr 2), podlegające bezpośrednio Urzędowi Miejskiemu w Koszalinie. Z dniem 25 lipca 2023 roku POW Nr 1 została przekształcona w placówkę opiekuńczo – wychowawczą typu socjalizacyjnego. Na dzień 31 grudnia 2023 roku, w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Nr 2 przebywało 8 wychowanków. Centrum w 2023 roku skierowało do niej 4 dzieci, natomiast 2 wychowanków opuściło placówkę usamodzielniając się. W POW Nr 1 na dzień 31 grudnia 2023 roku przebywało 7 wychowanków. Centrum w 2023 roku skierowało do niej 2 dzieci, natomiast 4 wychowanków opuściło placówkę.

Ponadto, na terenie Miasta Koszalin na dzień 31 grudnia 2023 roku funkcjonowały:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza typu socjalizacyjnego, Młodzieżowa Wspólnota Mieszkaniowa SOS w Koszalinie, prowadzona na zlecenie Gminy Miasta Koszalin przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce. Na dzień 31 grudnia 2023 roku, w placówce przebywało 13 wychowanków: 8 z terenu Gminy Miasta Koszalin oraz 5 z terenu innych powiatów. W ciągu roku placówkę opuściło 4 dzieci i 3 dzieci

zostało przyjętych. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w 2023 roku w ww. placówce wynosił 4 600,00 zł.

Wychowankowie MWM objęci byli kompleksowymi oddziaływaniami opiekuńczymi i wychowawczymi. W minionym roku jeden z podopiecznych placówki kontynuował studia na Uniwersytecie Szczecińskim. Ponadto reprezentował stowarzyszenie w kraju jak i za granicą, wraz z wychowawcą MWM wziął udział w dodatkowym post-projektowym działaniu ERASMUS+ (Power for Youth leaving Care – P4YLC), które odbyło się w dniach 3-4 lipca 2023r. w Albanii. Celem projektu była wymiana doświadczeń, poznanie kultury i tradycji krajów uczestniczących oraz propozycji nowych pomysłów na dalszą współpracę.

W procesie wychowawczym bardzo ważne jest budowanie poczucia prawdziwej wartości dzieci, angażowanie ich w życie MWM, wspieranie i mobilizowanie na drodze stawania się odpowiedzialnymi i szczęśliwymi ludźmi. Podopieczni placówki korzystają z możliwości jakie jest im oferowane. Zimą wyjeżdżają na zorganizowane, tematyczne zimowiska. W tym minionym roku najchętniej wybieranym miejscem było Zakopane, gdzie łącznie 8 podopiecznych uczestniczyło w koloniach letnich i zimowych o profilu terapeutycznym i profilaktycznym. Kadra MWM dużą wagę przykładła do aktywnie spędzanego czasu wolnego jeżdżąc dużo na rowerach i biwakując. Czas z młodzieżą spędzany był również na grze w koszykówkę, badmingtona, praktykach jogi, rolkach, pieszych rajdach, czy licznych wyjazdach nad morze i do lasu. W 2023 roku młodzież MWM Koszalin odwiedziła Szczecin, Energylandię a nawet Albanie.

W minionym roku Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Polsce podarowało łącznie 70 000 zł na remont i wyposażenie mieszkań dla dwóch usamodzielnionych podopiecznych, którzy wybrali Koszalin jako centrum życia.

- Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza Towarzystwa Przyjaciół Dzieci typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno – terapeutycznego prowadzona na zlecenie Gminy Miasta Koszalin przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Okręgowy w Koszalinie. Na dzień 31 grudnia 2023 roku, w placówce przebywało: 12 wychowanków (w tym 4 przyjętych interwencyjnie): 7 z Gminy Miasta Koszalin oraz 5 z innych powiatów. W ciągu roku placówkę opuściło 44 dzieci i przyjęto 43 nowych wychowanków. Miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w 2023 roku w ww. placówce wynosił 5 701,30 zł.

Na terenie POW TPD w 2023 roku dzieci systematycznie uczestniczyły w zajęciach psychologiczno-pedagogicznych, wzmocniono ich poczucie własnej wartości, usprawniono ich funkcjonowanie poznawcze, emocjonalno-motywacyjne, społeczno-życiowe oraz radzenie sobie z bieżącymi trudnościami. Przez cały okres dzieci miały możliwość korzystać z porad psychologicznych oraz pedagogicznych wedle potrzeb. Wychowankowie na bieżąco zaopiekowani byli pod względem leczenia doraźnego oraz specjalistycznego. Młodzież korzystała z zajęć wyrównawczych z matematyki oraz języków obcych. Zgodnie z zainteresowaniami uczestniczyli w zajęciach plastycznych i sportowych.

Wychowawcy zapewniali dzieciom warunki do kreatywnego spędzania czasu wolnego,

który sprzyja budowaniu relacji społecznych, zabawie i rekreacji. W okresie zimowym młodzież wyjeżdżała do Wieżycy, Kołobrzegu, Białogardzie, wychodziła do kina, a także w ramach wolontariatu uczestniczyła w warsztatach piasku kinetycznego i „malowania piaskiem”. Nadto wychowankowie uczestniczyli w występach komików z programu Mam talent organizowanych w MOSiR Kołobrzeg. W lutym placówce odbył się bal walentynkowy. Ponadto podopieczni placówki wyjechali do Gdańska zwiedzić Stare Miasto, Stocznie Gdańsk S.A., Muzeum II Wojny Światowej. Dodatkowo z okazji Dnia Kobiet dziewczynki wybrały się do kina i na lody, chłopcy pojechali do Strefy gier Vr4fun w Koszalinie. W dniu 18 marca 2023 roku odbył się XXXII Turniej Piłki Nożnej, w której aktywny udział wzięli wychowankowie placówki. W tym samy dniu, z okazji Światowego Dnia Muffinki, Placówkę odwiedzili przedstawiciele Szkoły Cosinus w Koszalin przynosząc słodki poczęstunek. W okresie wiosennym, na prywatne zaproszenie Koła Gospodyń, dzieci uczestniczyły w warsztatach plecienia koszyczków oraz palm świątecznych, które odbyły się w Zegrzu Pomorskim. Ponadto wychowawcy dbając o aktywność fizyczną podopiecznych, organizowali liczne wycieczki piesze i wyjazdowe m.in.: wycieczki na Górę Chełmską oraz Jezioro Hajka, sportową dolinę, aquapark, wyjazd do Ustki, Gniazdowa na warsztaty artystyczne, na przystań Jamno, wycieczka do Zwierzogrodu w Czersku Koszalińskim. Odbywały się również pikniki z ogniskiem, a także uroczyste obchodzono Dzień Matki. W okresie wakacyjnym oprócz codziennych wyjść i zajęć relaksacyjnych, podopiecznych Placówki odwiedził przedstawiciel Policji z prelekcjami o bezpieczeństwie w okresie wakacji. Odbył się również wyjazd do Szczecina, zwiedzanie Muzeum Be happy, Aquapark fabryka Wody, a także wychowankowie uczestniczyli w Koloni TPD Legnica do Warszawy, wycieczka do Doliny Charlotty, rejsie do Darłówka, wyjeździe do Ustki, Kołobrzegu, Dźwirzyna do Stacji Wodnej. W okresie jesienno-zimowym dzieci odwiedziły Agroturystykę Knieja oraz odbyły się pierwsze z cyklu prelekcje dotyczące bezpieczeństwa i pierwszej pomocy prowadzone przez Strażaka z PSP Białogard. W ramach własnego programu „Duży, mały” odbywało się czytanie bajek, a także został zorganizowany konkurs na najładniejszy pejzaż jesienno-zimowy. W okresie przedświątecznym wychowanków Placówki odwiedzili przedstawiciele Black Phanters Klubu Bokserskiego z prezentami i prelekcjami dla dzieci. W ramach drugiej prelekcji z cyklu bezpieczeństwo odbyły się warsztaty z pierwszej pomocy i aparatów AED. Nadto młodzież uczestniczyła w Mikołajkowym Turnieju Pływackim oraz występach i animacjach świątecznych. Na zaproszenie Koła Gospodyń dzieci uczestniczyły w warsztatach dekorowania pierniczków. Placówkę odwiedził Michał Wiśniewski przekazując dzieciom prezenty. Odbyły się także warsztaty kulinarne prowadzone przez KOWR. Podczas uroczystej Kolacji Wigilijnej wychowankowie wraz z bliskimi spędzali wspólnie czas przy występie Gracjana Dąbka.

W minionym roku sprawozdawczym wychowankowie wdrażani byli do samodzielności: uczestnicząc w drobnych codziennych zakupach, sprzątaniu, praniu, czy gotowaniu. Wszystkie te działania zmierzały do przygotowania podopiecznych do samodzielnego życia w społeczeństwie.

Ponadto kadra placówki wspierała rodziny naturalne, poprzez pracę terapeutyczną

z rodziną, współpracę z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, czego efektem była poprawa sytuacji rodzinnej, nawiązanie utraconych relacji oraz powroty do domu rodzinnego. W 2023 roku czworo dzieci powróciło do rodziny biologicznej, dwoje zostało umieszczonych w spokrewnionej rodzinie zastępczej, w dwoje wychowanków usamodzielniało się.

W 2023 roku 6 wychowanków pieczy zastępczej otrzymało mieszkania z Zarządu Budynków Mieszkalnych w Koszalinie.

2.2. KWALIFIKOWANIE, W TYM SZKOLENIE DLA KANDYDATÓW NA NIEZAWODOWE I ZAWODOWE RODZINY ZASTĘPCZE ORAZ RODZINNE DOMY DZIECKA

Zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci na opiekunów zastępczych podlegają analizie sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, dokonywanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W 2023 roku 35 osób zgłosiło gotowość od pełnienia funkcji rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i rodzinnego domu dziecka.

Tabela 8. Kandydatury na rodziny zastępcze w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób
Kandydaci na rodziny zastępcze spokrewnione	16
Kandydaci na rodziny zastępcze niezawodowe	18
Kandydaci na rodziny zastępcze zawodowe	0
Kandydaci na rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0
Kandydaci na rodzinne domy dziecka	1

Źródło: Dane Centrum Usług Społecznych w Koszalinie

W minionym roku skierowano na szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej i pełnienia funkcji rodzinnego domu dziecka 18 osób, które ukończyły szkolenie. Szkolenie przeprowadzone zostało przez Ośrodek Adopcyjny Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko – Kamieńskiej na podstawie programu „PRZYJAZNY DOM”.

2.3. POPULARYZACJA I PROMOCJA IDEI RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO

Centrum Usług Społecznych w Koszalinie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadzi działania integrujące środowisko opiekunów zastępczych.

Z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego oraz Dnia Dziecka, Dział Pieczy Zastępczej Centrum zorganizował na terenie Domu Pomocy Społecznej w Koszalinie „Zielony Taras” piknik dla rodzin zastępczych. Opiekunom zastępczym, którzy obchodzili jubileusz pełnienia funkcji rodziny zastępczej, przekazano listy gratulacyjne. W uroczystości uczestniczyli również zaproszeni seniorzy z Domu Pomocy Społecznej.

Z okazji Mikołajek Centrum przygotowało dla wszystkich dzieci umieszczonych

w środowiskach zastępczych oraz rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystentów rodziny paczki oraz vouchery do kina.

W 2023 roku Centrum prowadziło kampanię mającą na celu pozyskanie nowych kandydatów na opiekunów zastępczych. W kampanię zostali zaangażowani pracownicy merytoryczni Działu Pieczy Zastępczej oraz opiekunowie zastępczy wraz z dziećmi. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego polegało na zamieszczaniu w mediach społecznościowych informacji dot. poszukiwań kandydatów na opiekunów zastępczych, umieszczeniu plakatów i ulotek w miejscach użyteczności publicznej np. biblioteki, autobusy, kawiarnie, poradnie, kościoły, promocji rodzicielstwa zastępczego na organizowanych przez rady osiedla piknikach rodzinnych.

Ponadto w ramach kampanii udzielono wywiadów radiowych (radio Koszalin, Plus, Eska, RMF MAXX), telewizyjnych (TV Max) oraz do prasy (Tygodnik Miasto, Gość Niedzielny).

Link do filmu na Facebooku Centrum (poszukiwanie rodzin zastępczych)

<https://www.facebook.com/100070125495039/videos/690470612825238>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=654028886944622&set=a.385522677128579>

Link do gazety „Gość Niedzielny” (wywiad z rodziną zastępczą, subskrypcja płatna)

<https://koszalin.gosc.pl/doc/8369756.Rodzina-poszukiwana>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=576600854687426&set=pb.100070125495039.-2207520000&type=3>

Link do wywiadu w Radiu Eska

<https://www.radioplus.pl/koszalin/wywiad-w-rytmie-zycia-z-dominika-tluszczak-kierownik-dzialu-pieczy-zastepczej-w-cus-w-koszalinie-aa-yicF-7rbf-hRM3.html>

Link do wywiadu w Radiu Koszalin

<https://prk24.pl/70664987/w-koszalinie-brakuje-rodzin-zastepczych-w-tej-chwili-nie-ma-gdzie-umieszczac-dzieci-z-interwencji>

Centrum przystąpiło również do ogólnopolskiej kampanii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Fundacji „Edukacja z wartościami” promującej rodzicielstwo zastępcze pod hasłem: „Już jesteś?”. Cyklicznie udostępniane były w mediach społecznościowych posty o poszukiwaniu rodzin zastępczych, np.:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=666856968995147&set=pb.100070125495039.-2207520000&type=3>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=650337767313734&set=pb.100070125495039.-2207520000&type=3>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=646538364360341&set=pb.100070125495039.-2207520000&type=3>

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=642948641385980&set=pb.100070125495039.-2207520000&type=3>

<http://cuskoszalin.eu/juz-jestes-kampania-informacyjna-na-temat-rodzin-zastepczych>

Nadto, w ramach powyższego działania wykonano projekt i wydruk ulotki dotyczącej promowania idei rodzicielstwa zastępczego w ilości 5 000 sztuk.

3. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

Obserwowane zmiany społeczne, ekonomiczne i cywilizacyjne pociągają za sobą nieuchronnie przeobrażenia w strukturach i funkcjonowaniu rodzin. Sytuacje trudne i kryzysy są wpisane w życie rodziny, przez co często konieczna jest interwencja odpowiednich instytucji. Ww. działania nakładają na służby szczególną odpowiedzialność za wykonane czynności oraz konieczność wszechstronnego przygotowania się do ich prawidłowego przeprowadzenia. Interwencje wiążą się z bezpośrednim oddziaływaniem na wszystkich członków rodziny, ponieważ ingerują w jej strukturę, mając na celu zagwarantowanie bezpieczeństwa wszystkim jej uczestnikom, a przede wszystkim dzieciom. W związku z powyższym istotne jest skoordynowanie działań instytucji pomocowych tak, aby udzielane wsparcie osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej było skuteczne oraz minimalizowało skutki potencjalnych sytuacji trudnych i zagrożeń.

3.1. ZABEZPIECZENIE ŻYCIA I ZDROWIA WSZYSTKICH CZŁONKÓW RODZINY

W przypadkach zagrożenia zdrowia lub życia małoletnich służby ku temu powołane podejmują odpowiednie działania interwencyjne, zmierzające do zapewnienia poczucia bezpieczeństwa oraz natychmiastowej opieki dzieciom. W 2023 roku w trybie interwencyjnym w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej Towarzystwa Przyjaciół Dzieci umieszczono 38 małoletnich, w tym 4 dzieci, których matka złamała regulamin obowiązujący w Centrum Kryzysowym.

3.2. ZABEZPIECZENIE MIEJSC POBYTU DLA RODZINY I DZIECKA W SYTUACJI KRYZYSOWEJ

W minionym roku, w realizację powyższego działania wpisała się Fundacja „Zdążyć z Miłością”, która prowadzi mieszkania dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi oraz samotnych kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w Koszalinie. Z powyższego wsparcia skorzystało:

- 11 matek i 14 dzieci,
- 1 samotna kobieta,
- 4 kobiety i 4 dzieci (w ramach mieszkań wspomaganych).

Fundacja realizuje powyższe działania korzystając ze wsparcia darczyńców, sponsorów, organizując zbiórki i licytacje oraz koncerty charytatywne w Filharmonii Koszalińskiej.

Centrum Kryzysowym Caritas dla Kobiety i Dzieci „Nadzieja” im. św. Jana Pawła II Caritas Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej w Koszalinie, w 2023 roku świadczyło całodobową pomoc dla mieszkanki Koszalina. W minionym roku z pomocy Centrum Kryzysowego skorzystało 24 kobiety i 31 dzieci. Mieszkanki i ich dzieci otrzymały bezpłatne schronienie i dalsze wsparcie w działaniach zmierzających w kierunku wyjścia z sytuacji kryzysowej. Podopieczne w ramach działań profilaktycznych brały udział w zajęciach specjalistycznych, objęte były również pomocą psychologiczną oraz prawną. Ponadto otrzymywały wsparcie pracowników socjalnych oraz asystentów rodzin

ZAKOŃCZENIE

W minionym roku na terenie Gminy Miasta Koszalin prowadzono szkolenia, projekty, programy i warsztaty wspierające rodziców w wypełnianiu realizowanych przez nich funkcji, w celu zapobiegania różnorodnym patologiom. Promowano wartość i siłę rodziny, poprzez organizację różnego rodzaju zajęć integracyjnych dla wszystkich członków rodzin. W związku z powyższym mieszkańcy Koszalina mogli skorzystać z licznych form wsparcia m.in. w wypełnianiu przez rodziców funkcji opiekuńczo – wychowawczych, zapobieganiu zjawiskom przemocy domowej, wszelkiego rodzaju uzależnień, integracji osób niepełnosprawnych, a także racjonalnej organizacji czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

W zakresie zabezpieczenia środowisk opieki zastępczej w minionym roku Centrum w Koszalinie podejmowało liczne działania celem pozyskania kandydatów na opiekunów zastępczych. Na dzień 31 grudnia 2023 roku Centrum zrealizowało wszystkie postanowienia sądu, poszukując jednocześnie opiekunów dla 8 małoletnich.

Przyjęte do realizacji cele zostały osiągnięte, a w zakresie wniosków na kolejne lata należy z pewnością wymienić:

1. działania profilaktyczne, w tym w szczególności promowanie wartości rodziny,
2. wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej,
3. poszerzanie oferty usług wspierających rodzinę, w tym zwiększanie liczby asystentów rodziny,
4. działania interwencyjne dotyczące zabezpieczenia życia i zdrowia wszystkich członków rodziny oraz miejsc pobytu dla rodziny i dziecka w sytuacji kryzysowej,
5. wzmocnienie i profesjonalizacja istniejących form pieczy zastępczej,
6. pozyskiwanie nowych miejsc pieczy zastępczej, wraz ze zwiększaniem liczby zawodowych form opieki zastępczej,
7. dalsze prowadzenie kampanii propagujących idee rodzicielstwa zastępczego.